

PEDAGOGIK TA'LIM JARAYONIDA BO'LAJAK O'QITUVCHILARDA TARIXIY TAFAKKURNI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI

Usmonaliyev Ikromjon Murodjon o'g'li
Andijon Davlat Universiteti Tayanch Doktoranti

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada pedagogik ta'lim jarayonida bo'lajak o'qituvchilarda tarixiy tafakkurni rivojlantirishning nazariy asoslari bayon etilgan. Bugungi kunda o'sib kelayotgan har bir yosh avlodni vatanga muhabbat, uning o'tmishi, buguni hdamda kelajagi uchun daxldor etib tarbiyalash muhim masala hisoblanadi. Aynan maqolada tarixiy tafakkur orqali bo'lajak o'qituvchilar kasbiy kompetensiyasini tarbiyalash orqali butun millatni tarbiyalash masalalari bayon etilgan.

Kalit so'zlar. Ta'lim, bo'lajak o'qituvchi, tarixiy tafakkur, rivojlantirish, muammo, vatanparavar, ma'rifat, munosabat, tarbiya.

KIRISH

Xalqaro munosabatlar borasida o'z qarashlarini dadil bildira olish, millat sha'ni va obro'sini oshirish uchun kurashish, o'zga millatlarda o'ziga nisbatan salbiy munosabatlar shakllanishining oldini olishga intilish millat nufuzini yanada oshiradi.

Millatning xalqaro maydondagi mavqeini belgilashda, shuningdek, jamiyatda ustuvor o'rin tutuvchi taraqqiyparvar g'oyalar, jamiyat hayotining ular negizida yo'lga qo'yilishi ham muhim ahamiyatga ega. Shu sababli mamlakatimiz jamiyatida tarixiy hotira, tarixiy ong, vatanga muhabbat va uning tarixidan g'ururlanish tuyg'usini shakllantirish, yosh avlodni ana shu g'oya ruhida tarbiyalashga alohida e'tibor qaratilib kelinmoqda.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoev raisligidagi ma'naviy-ma'rifiy ishlar tizimini tubdan takomillashtirish, bu borada davlat va jamoat tashkilotlarining hamkorligini kuchaytirish masalalari bo'yicha o'tkazilgan videosektor yig'ilishida "Agar jamiyat hayotining tanasi iqtisodiyot bo'lsa, uning joni va ruhi ma'naviyatdir. Biz yangi O'zbekistonni barpo etishga qaror qilgan ekanmiz, ikkita mustahkam ustunga tayanamiz. Birinchisi – bozor tamoyillariga asoslangan kuchli iqtisodiyot. Ikkinchisi – ajdodlarimizning boy merosi va milliy qadriyatlarga asoslangan kuchli ma'naviyat", [1] deya ta'kidlaganlari bejizga emas.

Prezidentimiz ta'kidlab o'tganlaridek, biz yangi O'zbekistonni qurishda jamiyat taraqqiyotini ajdodlarimizning boy merosi va milliy qadriyatlarga asoslangan kuchli ma'naviyatga tayanamiz. "Yangi O'zbekiston maktab ostonasidan boshlanadi" degan shior bugungi islohotlarning amaliy ahamiyatini o'ida mujassamlashtirgan desak mubolag'a qilmagan bo'lamiz. Buning barobarida maktab t'alim tizimida o'quvchilarga ta'lim-tarbiya, ma'naviyat va madaniyat ulashuvchi bo'lajak pedagoqlarni sifat darajasidan yuksaltirish, ularni vatanga muhabbat ruhida tarbiyalash, uning tarixini chuqur anglash, bir so'z bilan aytganda tarixiy tafakkur va tarixiy hotira bilan qurollantirish zaruratini har qachongidan ham dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Zero, Shaxs tarbiyasi, inson kamoloti vatan ravnaqini belgilab beruvchi muhim omildir. Bugun shaxs shakllanishiga bevosita va bilvosita ta'sir qiluvchi omillarni alohida inobatga olish kerak. Bunday omillarga nafaqat moddiy, g'oyaviy va

psixologik sharoitlar, balki shaxsning shakllanishi ro'y bergan muhit ham mansubdir. Bu jarayonga turli davlatlarda olib boriladigan millatlararo munosabatlar va milliy siyosat ham o'z ta'sirini o'tkazadi. Bu ayniqsa, shaxsiy hislatlarning shakllanishiga katta ta'sir ko'rsatadi. Bunday xislatlarga milliy o'z-o'zini anglash, g'urur, iftixor kabi tushunchalar kirishini e'tiborga oladigan bo'lsak, shaxsning axloqiy shakllanishi umuminsoniy qadriyatlar bilan chambarchas bog'liq holda kechadi deb xulosa qilish mumkin.[2.B.44]

TAHLIL VA NATIJALAR

Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyasini tarixiy tafakkur tuyg'usi asosida shakllantirishga qaratilgan faoliyat mohiyatini yoritishda "rivojlanish", "tarbiyalash", "shakllantirish", "omil", "pedagogik ta'sir", "milliy g'urur", "tarixiy tafakkur" va "milliy o'zlikni anglash", "shajara" kabi tushunchalar tayanch tushunchalar sifatida namoyon bo'ladi. Tadqiqot muammosini ijobiy hal etishda bu tushunchalarning mazmunini to'laqonli anglab olish taqozo etiladi.

Ko'plab adabiyotlarda «shakllanish», «rivojlanish», «tarbiyalash», ayrim manbalarda esa «ijtimoiylashuv» tushunchalarining yagona mantiqqa egaligi qayd etiladi. «Shakllantirish» va «rivojlantirish» tushunchalarining o'zaro bir-birini o'rnini to'ldiruvchi tushunchalar ekanligi to'g'risidagi qarashlar ham mavjud.

Ma'lumki, tarixiy tafakkur tushunchasi fan yo'nalishlarida o'ziga hos tarzda ifodalanadi. Masalan falsafiy lug'atlarda tarixiy tafakkur tushunchasi – ajdodlar yaratgan moddiy va ma'naviy boyliklarni kishilar ongi va kundalik amaliy faoliyatida qayta nomoyon bo'lishi, eslanishi, qadrlanishi deb ta'rif beriladi.[3.B.385] Shuningdek, falsafiy lug'atda tafakkur tushunchasiga ham ta'rif berilib "predmet va hodisalarning umumiy, muhim xususiyatlarini aniqlaydigan, ular o'rtasidagi ichki, zaruriy aloqalar, ya'ni qonuniy bog'lanishlarni aks etadigan bilishning rotsional bosqichi" deb ta'rif beriladi.[3.B.386]

Ma'naviy lug'atlarda tafakkur (arab. fikrlash. aqliy bilish) — inson ma'naviyatining tarkibiy qismi, bilishning olamdagi narsa va hodisalarning umumiy, muhim hususiyatlarini aniqlaydigan, ular o'rtasidagi ichki, zaruriy aloqalar ya'ni qonuniy bog'lanishlarni aks ettiradigan aqliy bosqichi deya ta'rif beriladi.[4.B.541]

O'zbekiston milliy ensklopediyasida tafakkur tushunchasiga shunday ta'rif beriladi — inson akliy faoliyatining yuksak shakli; ob'ektiv voqyelikning ongda aks etish jarayonidir. Tafakkur atrof muhitni, ijtimoiy hodisalarni, voqyelikni bilish quroli, shuningdek, inson faoliyatini amalga oshirishning asosiy sharti sanaladi. U sezgi, idrok, tasavvurlarga qaraganda voqyelikni to'la va aniq aks ettiruvchi yuksak bilish jarayonidir.[5.B.164]

Filologik lug'atlarda esa tafakkur til va nutq bilan chambarchas bog'liq ravishda namoyon bo'ladi. Fikrlash faoliyati nutq shaklida namoyon bo'ladi. Nutq aloqasi jarayonida insonning hissiy mushohada doirasi kengayib qolmay, orttirilgan tajriba boshqa kishilarga ham beriladi. Inson o'zining tafakkuri, nutqi hamda ongli xatti-harakati bilan boshqa mavjudotlardan ajralib turadi. U fikr yuritish faoliyatida o'zida aks ettirgan, idrok qilgan, tasavvur etgan narsa va hodisalarning haqiqiylikni aniqlaydi, hosil qilingan hukmlar, tushunchalar, xulosalar chin yoki chin emasligini belgilab oladi deyiladi.[6.B.245]

Tarixiy tafakkur tuyg'usiga ega bo'lgan har bir kishi o'z millati o'tmishini yaxshi bilgan, qadrlay olgan va ayni paytda uni yangicha sharoitlar, holatlarda boyitib boradigan barkamol

shaxsdir. Shu bilan bir qatorda o'sib kelayotgan yosh avlod boshqa millatlar milliy an'analari, san'ati va madaniyatini hurmat qilish qobiliyati, ularni anglash salohiyatiga ega bo'lmog'i lozim.

Tarbiya - jamiyatning asosiy vazifalaridan biridir. Jamiyat esa nomilliy bo'la olmaydi. Tarbiya yordamida avlodlarning sinalgan, eng ma'qul, taraqqiyparvar tajribasi o'zlashtiriladi va yangi avlodga yetkaziladi, odamlarning ongi, xulqiga shu jamiyatda qabul qilingan axloq me'yorlari singdiriladi, yetakchilik qilayotgan mafkura o'zlashtiriladi.

Ma'lumki, milliy mafkura, milliy taraqqiyot, tarixiy mansublik kabi muqaddas qadriyatlarni xalq keng va teran idrok etmoqda. Mamlakatimiz yangi ronessans qurish yo'lida asosiy e'tiborni ta'lim va tarbiya tizimiga qaratmoqda. Tub o'zgarishlar amalga oshirilib ta'lim va tarbiya tizimi keng isloh qilindi. Bu o'zgarishlar odamlarning ongi va tafakkuriga ham ijobiy ta'sir etmoqda. Binobarin, o'sib kelayotgan yangi avlod dunyoqarashida tarixiy tafakkur tarzida namoyon bo'lmoqda.

Bu tuyg'uni rivojlantirish, barqaror e'tiqodga aylantirish ta'lim tizimining muhim vazifalaridan biridir.

O'zbekiston Respublikasi uzluksiz ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar nafaqat ta'lim mazmunini tubdan yangilash, shuningdek, ta'lim va tarbiya jarayonini tashkil etishga nisbatan yangicha yondashishni ham talab etmoqda. Bugungi kunda oliy ta'lim muassasalarida pedagogik faoliyatni tashkil etishda quyidagi yondashuvlar ko'zga tashlanmoqda:

An'anaviy yondashuv – Uning asosiy xususiyati o'qituvchi ma'lum axborotni, gapirib beradi, tushuntiradi, talaba esa bu bilimni xotirasida saqlaydi. “Bilim” tushunchasi xotirada saqlanadigan axborot ma'nosida tushuniladi. Talabada bilim bor-yo'qligi imtihonda shu axborotga doir berilgan savolga yoddan bergan javobiga qarab aniqlanadi. Bunda bilim degani asosan esda qoldirishning natijasidir, u ko'pincha yuzaki bo'lishi ham mumkin. Bunday bilim xotirada uzoq saqlanmaydi. Talaba savol berilganda eslashi ba'zan esa eslay olmasligi ham mumkin.[7.B.38]

Noan'anaviy yondashuv – ta'lim-tarbiya jarayonining pedagog va bo'lajak o'qituvchilar hamkorligida tashkil etilishi, bo'lajak o'qituvchilar faoliyatining o'quv va tarbiyaviy ishlar jarayonida yetakchi o'rin tutishi, mustaqil faoliyat yuritishlarining ta'minlanishi, pedagoglar faoliyatining yo'l-yo'riq ko'rsatish, zarur o'rinlarda maslahatlar berish, shuningdek, bo'lajak o'qituvchilar tomonidan tashkil etilayotgan xatti-harakatlarni nazorat qilish va baholashdan iborat bo'lishi, darslar hamda tarbiyaviy ishlarning bo'lajak o'qituvchilarni faollikka undovchi, mustaqil va erkin fikr yuritishlariga imkon beruvchi shakl va metodlar yordamida tashkil etilishi, nazorat va baholash bosqichlarida bo'lajak o'qituvchilar faoliyatining har tomonlama, batafsil baholanishiga erishish, ushbu maqsadda turli nazorat usullaridan foydalanish va boshqalar.

Bo'lajak o'qituvchilarda ma'naviy-axloqiy sifatlar, xususan, tarixiy tafakkur tuyg'usining shakllanishiga xizmat qiluvchi tadbirlarning ommaviy (jamoaviy)likka asoslanishi yakka tartibda yoki guruhli ravishda amalga oshirilishidan ko'ra ko'proq ta'sir kuchiga ega.

Bo'lajak o'qituvchilarda tarixiy tafakkur tuyg'usini shakllantirish, ular tomonidan islomiy qadriyatlarga to'g'ri baho bera olish layoqatini tarbiyalashda respublika miqyosida islom olamida o'zlarining alohida o'rinlariga ega bo'lgan buyuk allomalarning yubiley yillarini nishonlash yo'lida amalga oshirilgan tadbirlar ham muhim ahamiyatga ega. Imom abu Iso at-Termiziyning 1200-yilligi, Mahmud Az-Zamahshariyning 920-yilligi, Najmiddin Kubroning 850-yilligi, Bahovuddin Naqshbandning 675-yilligi, Xoja Ahrori Valiyning 600-yilligi, Imom Ismoil al-Buxoriy tavalludining hijriy-qamariy tavqim bo'yicha 1225-yilgining keng ko'lamda nishonlanishi» yoshlar uchun o'zga xos tarbiya namunasi bo'ldi. Binobarin, bunday tadbirlar orqali ulug' allomalarga bo'lgan cheksiz hurmat va ularning islom ta'limotini rivojlantirishga qo'shgan hissalarini oldidagi ehtiromni namoyish etildi. O'tganlarni yodlash, ularning faoliyatidan xabardor bo'lish hamda mehnatlariga nisbatan ehtirom bildirish o'zbek xalqining o'zligiga xos fazilatdir.

Ulug' ajdodlarimizni hotirlash, ularning boy madaniy merosiga hurmat ko'rsatish bugungi avlod farzandlarining burchidir. Olimalarmizdan O.Mususarmonova bugungi kun yoshlarini vatanni sevish, vatan tarixini o'rganishga da'vat etar ekan shunday deydi: "Marhumlarni hotirlash-bugungi avlodning farzandlik burchidir. Vatan tarixini bilish, boyliklarini ko'z qorachig'iday saqlash, vatan taraqqiyotiga o'z hissasini qo'shish, halol mehnat qilish, ma'naviy qadriyatlarni, urf-odatlarini o'rganish va avaylab-asrash asosiy vazifasidir".[8.B.158] Darhaqiqat, ajdodlarini hotirlagan, ular bilan farxlanish tuyg'usini tuygan va ularga munosib voris bo'lish yo'lida intilgan millat farzandlarigina buyuk kelajakka daxldor bo'lishi mumkin. Ana shu vorislarni bugungi kunda oliy ta'lim tizimida ta'lim olayotgan bo'lajak o'qituvchilar tarbiyalashini inobatga olsak, bo'lajak pedagoglarni har tomonlama yetuk, tarixiy tafakkuri barkamol etib tarbiyalash zaruratligini anglash mumkin.

Milliy-madaniy meros, shu jumladan, adabiyot va san'at barcha davrlarda ham yoshlarni ma'naviy-axloqiy jihatdan tarbiyalash, ularga ajdodlar an'analari yetkazish vositasi bo'lib kelgan. Ayni vaqtda ular yoshlarga milliy o'zlikni anglatish, ularda vatan va millatga bo'lgan mehr-muhabbatni qaror toptirish, tarixiy tafakkur tuyg'ularini shakllantirishda alohida o'rin tutadi.

Bo'lajak o'qituvchilarga millatning shonli o'tmishi, tarixi haqidagi ma'lumotlar ta'lim va ma'naviy-ma'rifiy tadbirlarni tashkil etish asosida yetkazib beriladi.

Bo'lajak o'qituvchilarni tarixiy tafakkur ruhida tarbiyalashda oilaviy sulola an'analari ham alohida ahamiyat kasb etadi. Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyasini tarixiy tafakkur tuyg'usi asosida shakllantirishda, dastlab, ularda o'z oilasi, oila a'zolari, qarindosh-urug'lari va yaqin kishilariga nisbatan oddiy muhabbatni tarbiyalashdan boshlash lozim.

Bunday muhabbat ularning oilaga, tug'ilib o'sgan joyiga, xalqiga, o'z ona tiliga bo'lgan muhabbat bilan to'ldirilib borilishi kerak.

Oilada voyaga yetayotgan har bir shaxs tarixiy va milliy qadriyatlari asosida tarbiyalanib boradi. O'z yeti pushtini bilish, ularning qilgan ishlari, hayot tarzidan na'muna olish va ularga munosiblik hislatlarini o'zida kamol toptirib boradi. Bu haqida Chingiz Aytmatov quyidagicha fikr bildiradi "Bizning ovulimizda yetti pushtini bilish aqidasi qat'iy rioya qilinardi. Shu sababdan o'zimizdan oldin o'tgan yetti ajdodimizni bilish muqaddas burch ekanligi bolalikdanoq ongimizga singdirilardi. Odatda, ovul qariyalari bu borada o'g'il bolalarni: "Qani ayt-chi, botir, kimlarning avlodidansan? Otang kim? Otangning otabobolari kimlar? Nima ish

bilan shugʻullanishgan? Odamlar ular haqida nima deydi?” kabi savollar bilan sinashardi. Agar bola bu savollarga javob berolmasa, uning ota-onasi qattiq izza qilinardi. ”[9.B.25]

Vatan, avvalo oila demakdir. Shunday ekan, oilaning mavqeini anglash, uning shaʼni, obroʻ-eʼtiborini saqlash, gʻururini yuqori darajaga koʻtarish har bir insonning eng oddiy burchi sanaladi. Oila muhitida berilayotgan tarbiya farzandlarni qon-qarindoshlikni ulugʻlash, oila sulolasi manfaatlarini yoʻlida birlashish, uning shaʼnini saqlashga oʻrgatadi. Oʻz oilasi uchun fidoiy boʻla olgan, uni qadrlay olgan insongina vatanini, xalqini qadrlay oladi.

“Oilada amalga oshiriladigan tarbiya mazmuni farzandda oʻz ota-onasidan, oilasi, avlod-ajdodlari tarixidan, oʻzi tugʻilib oʻsgan oʻlkasi, vatani, millati, xalqi, tili, dini, anʼanalaridan gʻururlanish hissini shakllantirmogʻi kerak”[10.B.25] deya fikr bildirganda O.Musurmonova avvalo tarixiy tafakkur jarayoni, ajdodlar ruhiga, hurmat, maʼnaviy-maʼdaniy merosga eʼzoz tuygʻulari oiladan boshlanishini taʼkidlagan.

Oliy taʼlim muassalarining oilalar bilan mustahkam aloqa oʻrnatishi, turli tadbirlarda ota-onalarning faol ishtirok etishlariga erishish, oilaviy anʼanalar va ularning shaxs kamolotidagi oʻrni va rolini ochib berishga qaratilgan tanlovlar (masalan, insholar, sulolaviy shajaradan xabardorlik tanlovlari)ni oʻtkazish boʻlajak oʻqituvchilarning tarixiy tafakkur tuygʻusiga ega boʻlishlarida alohida ahamiyat kasb etadi.

Sport ham musiqa sanʼatidek millat, yurt nomini jahonga tez tanitadi, shuningdek, u fuqarolarning faxr, iftixor tuygʻusiga ega boʻlishlariga samarali taʼsir koʻrsatadi. Shu sababli boʻlajak oʻqituvchilar bilan ishlash jarayonida ularni oʻzbek sportining buguni va istiqboli bilan tanishtirish maʼnaviy-maʼrifiy tadbirlarning muhim tarkibiy qismi sanaladi.

Boʻlajak oʻqituvchilarni oʻzbek sportining yorqin namoyondalari faoliyati bilan yaqindan tanishishlari uchun sharoit yaratishga alohida eʼtibor berish zarur.

Oliy taʼlim muassalarida jahon va respublika miqyosida yuksak muvaffaqiyatlarga erishgan sportchilar bilan uchrashuvlarni uyushtirish boʻlajak oʻqituvchilarga ulardan namuna olishlariga imkon beradi. Shuningdek, ularda sport bilan doimiy shugʻullanish koʻnikmalarini shakllantirish ham ularning kelgusida sport sohasida mamlakat obroʻsini koʻtarishlari uchun asos boʻlishi mumkin.

Davlat ramzlari har qanday mamlakatning eng oliy qadriyatlaridan biridir. Binobarin, ularda davlatning shakllanish tarixi, millatning turmush tarzi, hayotiy yondoshuvlari, ijtimoiy munosabatlari mazmuni, milliy qadriyatlari mohiyatida aks etgan orzu-umidlari, niyat-oʻylari, kelajak intilishlari oʻz aksini topadi.

Davlat ramzlari xalqaro maydonda mamlakat, millat nomini keng yoyishda muhim vosita hisoblanadi. Shu sababli boʻlajak oʻqituvchilarda davlat ramzlariga boʻlgan cheksiz hurmatni qaror toptirish oliy taʼlim muassasi maʼmuriyati oldida turgan eng muhim vazifalardan biridir. Boʻlajak oʻqituvchilarning tarixiy tafakkur tuygʻusiga ega boʻlishlarida ular tomonidan davlat ramzlarining asl mohiyatini anglab yetilishiga erishish alohida ahamiyatga ega.

Maʼnaviy-maʼrifiy tadbirlar jarayonida davlat ramzlaridan foydalanish (uni oddiy bir vosita sifatida emas, balki taʼsirchan kuchga ega predmet tarzida qoʻllashga erishish) muhimdir. Demak, Boʻlajak oʻqituvchilarda tarixiy tafakkur tuygʻusini shakllantirishga yoʻnaltirilgan pedagogik faoliyatni tashkil etishda samarali boʻlgan omillardan foydalanish maqsadga muvofiq. Bunday omillar sirasida millatning shonli tarixi, milliy til imkoniyatlari, xalq qahramonlarining jasorati, milliy qadriyatlar (urf-odat, marosim va anʼanalar), xalq ogʻzaki

ijodi, adabiyot, ilm-fan, san'at, xalq hunarmandchiligi, milliy me'morchilik, rassomlik, milliy musiqa va qo'shiqchilik, raqs san'ati hamda san'atning boshqa turlari (kino, teatr, sirk, milliy dorbozlik) muhim ahamiyatga ega. Ma'naviy-ma'rifiy tadbirlar ma'naviy-axloqiy tarbiyani shakllanishiga olib keladi. Ma'naviy-axloqiy tarbiyaning asosiy vazifalaridan biri esa shaxsni milliy-ma'naviy hamda umuminsoniy qadriyatlar bilan tanishtirish va yaqinlashtirish orqali yuksak ma'naviyatli shaxsni kamol toptirishdan iboratdir.

XULOSA

Yuqoridagi bildirilgan fikr-mulohazalarga tayangan holda quyidagi hulosalarga kelish mumkin:

“Pedagogik ta'lim jarayonida bo'lajak o'qituvchilarda tarixiy tafakkurni rivojlantirishning nazariy asoslari” ta'lim tizimida o'ziga hos dolzarflik kasb etadi. Mazkur muammoning nazariy va metodologik asoslarini ishlab chiqish, ularni nazariy va amaliy jihatdan asoslash, bo'lajak o'qituvchilarni kasbiy kompetensiyasini tarixiy tafakkur asosida takomillashtirishga erishish, so'z yuritilayotgan jarayonning samarali tashkil etilishiga imkon beradi.

Bo'lajak o'qituvchilarda tarixiy tafakkurni rivojlantirish va ularning kasbiy barkamolligida tarixiy hotira, umumbashariy qadriyatlarga sodiqlik g'oyalarning to'laqonli kamol topishidagi ahamiyati tahlil etildi.

Bo'lajak o'qituvchilarda o'z tarixiga bo'lgan qiziqishni oshirish va shuning barobarida tarixiy tafakkurni yuksaltirish, ularning bilim olishga bo'lgan ehtiyojlarini qondirish, ta'lim-tarbiya jarayonida milliy hamda umuminsoniy qadriyatlar ustuvorligini ta'minlash, inson, jamiyat va atrof-muhitning o'zaro munosabatlarini uyg'unlashtirish, bo'lajak o'qituvchilarda ongli intizom, insoniy qadr-qimmat tuyg'usi, yuksak ma'naviyat, milliy g'urur, milliy iftihor, ijtimoiy me'yorlarga asoslangan hulq-atvor, mantiqiy va ijodiy fikrlashni tarkib toptirishga qaratilgan metodik ta'minot o'rganildi.

O'rganishlar shuni ko'rsatdiki, bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyasini tarixiy tafakkur asosida shakllantirish zarur ekanligi aniqlandi. Bo'lajak o'qituvchilarni kasbiy kompetensiyasini tarixiy tafakkur asosida tarbiyalashning shakl va metodlarini ishlab chiqish zarur ekanligi aniqlandi. Bu bo'yicha innovatsion taxnologiyalarni yaratish va uni amaliyotda qo'llash bilan bo'lajak o'qituvchilarning tarixiy tafakkurni o'stirish mumkinligi dalillandi.

Bo'lajak o'qituvchilarda tarixiy tafakkurni shakllantirishning pedagogik-psixologik hususiyatlari tahlil etilib, amalga oshirilishi zarur bo'lgan jarayonlar ochiqlandi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Mirziyoev Sh.M “Ma'naviy-marifiy ishlar tizimini tubdan takomillashtirish, bu borada davlat va jamoat tashkilotlarining hamkorligini kuchaytirish masalalari” bo'yicha vadeoselektor yig'ilishidan.
2. Egamberdieva N “Ijtimoiy pedagogika”, T.: “Alisher Navoiy nomidagi O'zbekiston milliy kutubhonasi nashriyoti” 2009 yil, 44 bet
3. Falsafiy lug'at “O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati nashriyoti”, 2004 yil, 385

4. Ma'naviyat asosiy tushunchalar lug'ati "G'afur G'ulom nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi" Toshkent.: 2010, 541
5. «O'zbekiston milliy ensiklopediyasi» Davlat ilmiy nashriyoti Toshkent.: 7 jild, 2007 y, 164 b
6. O'zbek tilining izoxli lug'ati "O'zbekiston milliy ensklopediyasi" davlat ilmiy nashriyoti, T.: 2015 y, 4 jild 008.
7. Haydarova O "Pedagogik texnologiya" Qarshi.: 2002 yil, 38-bet
8. Musursonova O "Oila ma'naviyati-milliy g'urur" T.: "O'qituvchi" 1999 yil, 158 bet.
9. N.G'ulomova "Ona tili va adabiyoti", T.: "Sharq", 20014 yil, 25 bet
10. O.Musurmonova "Oila ma'naviyati-milliy g'urur" T.: "O'qituvchi" 1999 yil, 25 bet.